

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE I ŠUMARSTVA

324

Na temelju članka 10. stavka 2., članka 13. stavka 1., članka 20. stavka 3. Zakona o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ("Narodne novine", broj 12/01.), ministar poljoprivrede i šumarstva donosi

PRAVILNIK

O EKOLOŠKOJ PROIZVODNJI ŽIVOTINJSKIH PROIZVODA

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom propisuju minimalni zahtjevi zootehnike u stočarstvu i akvakulturi u ekološkoj proizvodnji životinjskih proizvoda, a obuhvaćaju pravila, tehnike i određene norme uzgoja domaćih životinja, plan proizvodne jedinice, uvjete prijelaznog razdoblja, vrstu i pasminu životinja, način držanja životinja, zahtjeve u reprodukciji, hranidbi, njezi, liječenju, klanju i postupke prijevoza životinja.

II. STOČARSTVO

1. Opće odredbe

Članak 2.

Ekološka proizvodnja životinjskih proizvoda sastavni je dio ukupne poljoprivredne proizvodnje u kojoj se osigurava sklad proizvodnih sustava u poljoprivredi.

Članak 3.

Uzgajati i prirodno iskorištavati treba zdrave, prirodno otporne, čovjeku korisne životinje koje su prilagođene uvjetima uzgojnog područja.

Uzgoj i iskorištavanje treba se temeljiti na što je moguće više prirodnim zakonitostima i držanju svake životinjske vrste u za nju što prirodnijem okolišu, uz osiguranje etoloških uvjeta.

Hranidba, držanje i iskorištavanje treba biti umjereno i razumno.

Članak 4.

Broj životinja po proizvodnoj jedinici u ekološkoj proizvodnji (u daljnjem tekstu: proizvodna jedinica) ovisi o primijenjenim uvjetima proizvodnje i mogućoj proizvodnji hrane na proizvodnoj jedinici, uz uvjet da je mogućnost onečišćenja okoliša svedena na najmanju mjeru.

Članak 5.

Na proizvodnoj jedinici sva se grla moraju držati prema odredbama ovoga Pravilnika. Ako se na proizvodnoj jedinici drže životinje koje se ne uzgajaju prema uvjetima ovoga Pravilnika, zgrade i površine gdje se one drže moraju biti jasno odijeljene.

Članak 6.

Na proizvodnoj jedinici mogu se držati životinje koje se ne uzgajaju prema ovom Pravilniku određeno vremensko razdoblje u godini, ako takve životinje dolaze iz uvjeta ekstenzivnog korištenja.

U tom slučaju ostale životinje koje se uzgajaju u sustavu ekološke proizvodnje ne mogu biti na istoj površini.

Ovakav način korištenja mora odobriti nadzorna stanica.

2. Uspostava proizvodne jedinice za ekološku proizvodnju

Članak 7.

Ako proizvodna jedinica prelazi na ekološku proizvodnju, poljoprivredne površine koje se koriste za proizvodnju hrane za životinje moraju udovoljavati uvjetima ekološke proizvodnje kako je propisano Pravilnikom o ekološkoj proizvodnji u uzgoju bilja i u proizvodnji biljnih proizvoda ("Narodne novine", broj 91/01.).

Vrijeme prijelaza može biti smanjeno do jedne godine za pašnjake i otvorene prostore za držanje životinja, odnosno do 6 mjeseci ako poljoprivredno zemljište nije bilo tretirano zabranjenim sredstvima najmanje jednu godinu.

Smanjenje prijelaznog razdoblja mora odobriti nadzorna stanica.

Članak 8.

Ako se životinjski proizvod želi staviti na tržište kao ekološki, životinje se moraju držati prema odredbama ovoga Pravilnika najmanje:

- - 12 mjeseci goveda i konji ako se koriste za proizvodnju mesa ili u svim drugim slučajevima tri četvrtine njihova dotadašnjeg života;
- - šest mjeseci mali preživaci i svinje;
- - 10 tjedana perad za proizvodnju mesa, nabavljena u dobi do tri dana;
- - šest tjedana perad za proizvodnju jaja.

Iznimno od odredbi stavka 1. ovoga članka, telad i mali preživaci mogu se tijekom prijelaznog razdoblja, ako se koriste za proizvodnju mesa, prodati kao ekološki proizvod:

- - ako dolaze iz ekstenzivnog uzgoja;
- - ako su uzgojeni na ekološkoj proizvodnoj jedinici do trenutka prodaje za klanje: najmanje šest mjeseci telad, odnosno dva mjeseca mali preživaci.

Članak 9.

Ako proizvodna jedinica koja uključuje životinje, pašnjake i zemlju za proizvodnju hrane za životinje prelazi na ekološku proizvodnju, može se prijelazno razdoblje smanjiti na 24 mjeseca pod sljedećim uvjetima:

- - sve životinje i njihovo potomstvo moraju potjecati sa te proizvodne jedinice,
- - sve životinje moraju biti hranjene hranom najvećim dijelom proizvedenoj na toj proizvodnoj jedinici (najmanje 70 % suhe tvari dnevnog obroka).

Članak 10.

Kada se prvi put uspostavlja proizvodno stado ili jato u uvjetima ekološke proizvodnje, a nema dostatan broj životinja koje udovoljavaju uvjetima za ekološku proizvodnju propisanim u ovom Pravilniku, mogu se uključiti i grla koja potječu iz konvencionalnih poljoprivrednih gospodarstava pod sljedećim uvjetima:

- - telad i ždrebad mora biti uzgojena prema odredbama ovoga Pravilnika od trenutka odbića i mora biti mlađa od šest mjeseci,
- - janjad i jarad mora biti uzgojena prema odredbama ovoga Pravilnika od trenutka odbića i mora biti mlađa od 45 dana,
- - prasad mora biti uzgojena prema odredbama ovoga Pravilnika od trenutka odbića i ne smije biti teža od 25 kg,
- - pilenke za proizvodnju jaja ne smiju biti starije od 18 tjedana,
- - pilići za proizvodnju mesa ne smiju biti stariji od tri dana u trenutku kada se preuzimaju s poljoprivrednog gospodarstva gdje su proizvedeni.

Ovaj način popune stada mora odobriti nadzorna stanica.

3. Nabava i podrijetlo životinja

Članak 11.

Pri izboru pasmine ili soja životinje prednost se daje pasminama ili sojevima tog uzgojnog područja, te onima koje se mogu prilagoditi uvjetima uzgojnog područja što pogoduje njihovoj vitalnosti i otpornosti na bolesti.

Članak 12.

Životinje koje se koriste u uzgoju moraju potjecati s ekološke proizvodne jedinice i moraju ostati u takvom proizvodnom sustavu tijekom njihova proizvodnog života.

Članak 13.

U proizvodnu jedinicu mogu se, u slučaju obnove ili izmjene stada ili jata, odnosno visoke smrtnosti životinja uzrokovane zdravstvenim ili nekim drugim razlozima, uključiti grla koja potječu iz konvencionalnih poljoprivrednih gospodarstava.

Ovakav način nabave životinja treba odobriti nadzorna stanica.

Članak 14.

Ako se želi povećati broj životinja u stadu ili se želi obnoviti stado ili jato, a ekološki proizvedene životinje nisu na raspolaganju, dopušteno je svake godine nabaviti ne više od 10 % odraslih ženskih goveda ili konja i 20 % odraslih ženskih svinja, ovaca i koza s poljoprivrednih gospodarstava koje se ne bave ekološkom proizvodnjom.

Ovaj način popune stada mora odobriti nadzorna stanica.

Prema stavku 1. ovoga članka mogu se popunjavati samo stada koja broje 10 ili više goveda ili konja, odnosno 5 ili više svinja, ovaca ili koza.

Za stada manja nego što je određeno u stavku 3. ovoga članka dopušteno je godišnje nabaviti iz konvencionalnog uzgoja samo jedno grlo.

Članak 15.

Udio u nabavi grla iz konvencionalne proizvodnje može porasti do 40 %, uz mišljenje i odobrenje nadzorne stanice i :

- - ako se planira znatno povećanje broja grla na farmi,
- - ako se mijenja pasmina,
- - ako se uspostavlja novi sustav proizvodnje.

Članak 16.

Muška grla za rasplod mogu se nabaviti s konvencionalnih farmi ako su te životinje držane odvojeno i hranjene prema odredbama ovoga Pravilnika.

Članak 17.

Pri nabavi životinja koje ne potječu s proizvodne jedinice posebna se pozornost pridaje provjeri njihova zdravlja, otpornosti i prilagodljivosti te se provode posebne mjere i karantena.

4. Zootehnički postupci i dobrobit životinja

Članak 18.

Rasplodivanje životinja u sustavu ekološke proizvodnje obavlja se prirodnim pripustom ili umjetnim osjemenjivanjem.

Ostale manipulacije spolnim stanicama nisu dopuštene.

Nadzorna stanica može odobriti primjenu prijenosa jajnih stanica samo ako su ugrožene izvorne pasmine.

Članak 19.

Zootehnički zahvati na životinjama, kao što su kupiranje repova, rezanje zubi, rezanje kljunova ili odrožavanje na farmi se ne smiju provoditi sustavno. Neki od ovih zahvata mogu se obavljati uz suglasnost nadzorne stanice ako je to potrebno radi sigurnosti ili ako se na taj način pridonosi zdravlju, dobrobiti ili higijeni životinje.

Fizička kastracija dopuštena je ako se na taj način pridonosi kakvoći proizvoda ako je to dio tradicionalne proizvodne prakse.

Zahvate iz stavka 1. i 2. ovoga članka mogu obavljati osposobljene osobe u najpovoljnijoj dobi životinje uz uvjet da je bol svedena na najmanju moguću mjeru.

Preživačima treba najmanje dva puta ili po potrebi obrezivati papke.

Članak 20.

Da bi se spriječili poremećaji u ponašanju (kanibalizam), životinjama se mora osigurati stalna aktivnost, odnosno, etološki uvjeti za izražavanje prirodnog ponašanja svojstvenog njihovoj vrsti.

Životinjama se moraju osigurati uvjeti za njegu tijela (npr. četkanje).

Članak 21.

Za njegu vimena treba rabiti neutralne masti i masti s prirodnim dezinficijensom.

Zabranjena je uporaba joda pri dezinfekciji vimena.

Članak 22.

Životinje se ne smiju držati na vezu, osim ako se za smještaj koriste predhodno izgrađeni objekti u kojima postoji vez kao način držanja životinja, ili ako su stada tako malena da nije moguće osigurati slobodno držanje životinja u grupi.
Nadzorna stanica mora odobriti držanje životinja na vezu.

Članak 23.

Ako se drže na vezu, životinjama se mora osigurati najmanje dva puta tjedno slobodno kretanje na ispaši ili na nekom drugom otvorenom prostoru.
Zabranjena je upotreba električnih pastira za goveda.

Članak 24.

Ako se životinje drže u grupi, veličina grupe ovisi o dobi i njihovu ponašanju glede vrste i pasmine.

Članak 25.

Zabranjeno je držanje životinja u neprimjerenim uvjetima smještaja ili na dijeti, koji potiču pojavu anemije.

Članak 26.

Životinje i životinjski proizvodi moraju biti označeni tijekom njihove proizvodnje, prijevoza i prodaje.

5. Smještaj i držanje životinja

Članak 27.

Na proizvodnoj jedinici dopušteno je držanje toliko životinja da godišnje ne proizvedu više od 170 kg dušika po grlu i hektaru poljoprivredne površine.
Odnos broja životinja i proizvodnje dopuštene količine dušika u gnoju jest:

Vrsta i pasmina životinje	Maksimalan broj životinja po ha (ekvivalent 170 kgN/ha/godini)
Konji iznad 6 mjeseci	2
Telad za tov	5
Ostala goveda mlađa od godinu dana	5
Muška i ženska goveda od 1-2 godine	3,3
Muška goveda starija od dvije godine	2
Steone junice i junice u tovu	2,5
Mliječne krave	2
Ostale krave	2,5
Ovce i koze	13,3
Prasad	74

Bređe krmače	6,5
Svinje u tovu i ostale svinje	14
Pilići u tovu	580
Nesilice	230

Članak 28.

Pri izgradnji objekata za držanje životinja treba izgraditi objekte za čuvanje gnoja (gnojišta). Gnojišta moraju biti odgovarajućih kapaciteta koji omogućuju sigurno skladištenje gnoja s proizvodne jedinice tako da ne nastaje onečišćenje okoliša neposrednim istjecanjem ili prodorom u zemljište.

Članak 29.

Uvjeti držanja životinja moraju udovoljavati njihovim biološkim i etološkim potrebama. Životinje moraju imati nesmetan pristup hrani i vodi.

Izolacijom, grijanjem i ventilacijom u objektu za smještaj životinja mora se osigurati da strujanje zraka, količina prašine, temperatura, relativna vlažnost zraka i zasićenost plinovima budu takvi da ne štete životinjama.

Objekti za držanje životinja moraju imati mogućnost prirodnog provjetravanja i osvjetljenja.

Članak 30.

Na otvorenim prirodnim površinama na kojima borave životinje moraju se osigurati prostori za njihovu zaštitu u slučaju oborina, vjetrova, sunca ili visokih temperatura, uvažavajući lokalne vremenske uvjete i svojstva pasmine.

Članak 31.

Životinje smještene u objektima moraju imati dovoljno slobodnog prostora, ovisno o vrsti, pasmini, starosti, njihovim prirodnim potrebama i spolu.

Životinjama se mora omogućiti dovoljno prostora za slobodno stajanje, lijeganje, okretanje i prirodno mijenjanje položaja tijela.

Članak 32.

Pri držanju domaćih životinja u zatvorenim objektima ili na otvorenim površinama potrebno je osigurati sljedeće najmanje površine po glavu:

VRSTA ILI KATEGORIJA ŽIVOTINJE	ŽIVA TEŽINA PO GRLU (KG)	NETO POVRŠINA U OBJEKTU (M ² /GRLU)	POVRŠINA IZVAN OBJEKTA BEZ PAŠNJAKA (ISPUST) (M ² /GRLU)
Rasplodna i tovnogoveda i kopitari	do 100	1,5	1,1
	do 200	2,5	1,9
	do 350	4,0	3,0
	više od 350	5,0 (min. 1m ² /100 kg težine)	3,7 (min. 0,75 m ² /100kg težine)
Mliječne krave		6	4,5
Rasplodni bikovi		10	30

Ovce i koze		1,5 ovca/koza 0,35 janje/jare	2,5 2,5 uz 0,5 po janjetu/jaretu
Rasplodne krmače s prasadi do starosti od 40 dana		7,5 po krmači	2,5
Tovne svinje	do 50 do 85 do 110	0,8 1,1 1,3	0,6 0,8 1,0
Odojci	više od 40 dana starosti i 30 kg težine	0,6	0,4
Suprasne krmače		2,5	1,9
Nerastovi		6,0	8,0

Članak 33.

Objekti za držanje životinja, potrebna oprema i pribor moraju se temeljito čistiti i dezinficirati da bi se spriječio nastanak uzročnika bolesti i njihovih prijenosnika.

Dopuštena sredstva za čišćenje i dezinfekciju:

- - natrijev i kalijev sapun,
- - voda i vodena para,
- - vapneno mlijeko,
- - živo vapno,
- - natrijev hipoklorit (kao tekuće bjelilo),
- - kaustična soda,
- - hidrogeni peroksid,
- - prirodni biljni ekstrakti,
- - limunska, peracetična kiselina, mliječna, oksalna i octena kiselina,
- - alkohol,
- - nitritna kiselina (za opremu za mužnju),
- - forsfora kiselina (za opremu za mužnju),
- - formaldehid,
- - proizvodi za čišćenje i dezinfekciju za sise i opremu za mužnju,
- - natrijev karbonat.

Ostaci fekalija, rasute i nepojedene hrane moraju se uklanjati redovito da bi se izbjeglo nakupljanje insekata i glodavaca, smanjio neugodan miris i zagađivanje nove hrane.

Članak 34.

Životinjama sisavcima mora se osigurati pristup pašnjaku odnosno otvorenim površinama, kada god fiziološke potrebe životinja, vremenski uvjeti i stanje zemljišta to omogućavaju, osim ako je to zabranjeno zbog zdravstvenih razloga.

Članak 35.

Tovna goveda i svinje u završnim fazama tova, te ovce i koze za proizvodnju mesa, mogu se držati u zatvorenom prostoru ako takvo držanje ne prelazi jednu petinu njihova života ili ako ne traje dulje od tri mjeseca.

Članak 36.

Objekti za držanje životinja moraju imati glatke, ali ne skliske podove. Najmanje polovica ukupnih površina mora imati pune podove, a ne perforirane ili rešetkaste.

U objektima se moraju osigurati čiste, suhe i dovoljno prostrane površine predviđene za ležišta s punim podovima.

Stelja mora biti od slame ili ostalih prikladnih prirodnih materijala.

Članak 37.

Telad se ne smije držati u individualnim boksovima nakon prvog tjedna njihova života.

Članak 38.

Krmače se moraju držati u grupi, osim u zadnjem razdoblju suprasnosti i tijekom razdoblja dojenja.

Prasad se ne smije držati u kavezima.

Svinjama se mora osigurati slobodan prostor za rovanje.

Članak 39.

Perad nije dopušteno držati u kavezima. Određene vrste peradi moraju imati omogućen pristup vodenim površinama (potok, jezero i sl.) gdje god to vremenski i higijenski uvjeti omogućuju.

Članak 40.

Objekti za držanje svih vrsta peradi moraju ispunjavati sljedeće minimalne uvjete:

- - najmanje jedna trećina površina mora imati pune podove prekrivene slamom, piljevinom, pijeskom ili sličnim prirodnim materijalom;
- - za perad koja nese jaja mora postojati dovoljno podne površine da se nesmetano može skupljati njihov izmet.

Članak 41.

Minimalan broj peradi po metru površine u zatvorenom objektu i slobodnom prostoru mora iznositi:

KATEGORIJA PERADI	BROJ GRILA PO M ² U OBJEKTU	POVRŠINE U M ² IZVAN OBJEKTA
Kokoši nesilice	6	4
Tovna perad	10 s maksimalnom težinom 21 kg/m ²	4 brojlera 4,5 pataka 10 purana 15 gusaka

Pri planiranju broja peradi na proizvodnoj jedinici moraju se uzeti u obzir i sljedeći čimbenici:

- - ne smije se prekoračiti ograničenje opterećenja površine s vrijednošću većom od 170 N/ha/godini,
- - peradarnik ne smije imati više od 4800 pilića, 3000 nesilica, 5200 biserki, 4000 ženskih odnosno 3200 muških pataka, 2500 gusaka i purana,
- - ukupna upotrebljiva površina peradarnika za tov peradi po svakoj proizvodnoj jedinici ne smije prelaziti 1600 m².

Članak 42.

U peradarniku za nesilice prirodno se svjetlo može zamijeniti umjetnim da bi se osiguralo najviše 16 sati svjetla po jednom danu, uz stalni noćni odmor od najmanje 8 sati.

Članak 43.

Peradi se mora omogućiti izlaz na otvorene površine kada god to vremenski uvjeti dopuštaju. Otvorene površine moraju većim dijelom biti prekrivene vegetacijom, a perad mora imati nesmetan pristup hranilicama i pojilicama.

Članak 44.

Objekti za držanje peradi moraju se zbog zdravstvenih razloga potpuno prazniti nakon završenog ciklusa proizvodnje, te se nakon toga i objekti i oprema moraju očistiti i dezinficirati.

Otvorene površine koje se koriste za držanje peradi moraju se ostaviti slobodne da bi porasla nova vegetacija.

6. Hranidba životinja

Članak 45.

Hranidba životinja mora biti u skladu s njihovim potrebama za razuman stupanj proizvodnosti i normalnu brzinu rasta.

Hrana za životinje mora sadržavati sve hranive sastojke koji osiguravaju uravnotežen rast i razvoj te dobro zdravlje.

Svježa voda i hrana trebaju biti dostupne životinjama cijeli dan.

Životinje treba hraniti ekološki proizvedenom hranom s vlastitoga gospodarstva ili kupljenom hranom s druge ekološke proizvodne jedinice.

Članak 46.

Uz odobrenje nadzorne stanice mogu se kupiti ograničene količine konvencionalne hrane ako proizvodna jedinica ne može osigurati dostatne količine ekološki proizvedene hrane.

Godišnje se može kupiti najviše 10 % konvencionalne hrane za preživače, odnosno 20 % za druge vrste domaćih životinja.

Udio ovako kupljene hrane izračunava se na osnovi godišnjih potreba na temelju količine suhe tvari u ukupnoj hrani.

Članak 47.

Ako je proizvodnja voluminozne hrane znatno smanjena, prije svega zbog vremenskih uvjeta, nadzorna stanica može odobriti kupovinu većih količina konvencionalne hrane za ograničeno razdoblje.

Članak 48.

U hranidbi preživača maksimalno se rabe pašnjaci, ovisno o raspoloživosti tijekom godine. Najmanje 60 % suhe tvari dnevnog obroka mora potjecati od voluminoznog dijela iz svježe trave, sijena ili silaže.

Nadzorna stanica može dopustiti uporabu voluminozne krme do 50 % suhe tvari u obroku za grla koja se nalaze u mliječnoj proizvodnji tijekom prva tri mjeseca laktacije.

Članak 49.

U hranidbi svinja i peradi voluminozna krma, svježa ili suha, te silaža, mora biti zastupljena s najmanje 10 % od ukupne suhe tvari u dnevnom obroku.

Članak 50.

Obrok peradi u tovnom razdoblju mora imati najmanje 65 % žitarica.

Članak 51.

Krmiva ili bilo koji sastojak u hranidbi životinja ne smije potjecati od genetski modificiranih organizama.

Članak 52.

U pripremanju i konzerviranju hrane mogu se koristiti konzervansi kao što su bakterije, gljivice i enzimi.

Članak 53.

Pri spremanju silaže mogu se koristiti mravlja, octena, mliječna i propionska kiselina.

Članak 54.

Životinje u uvjetima ekološke proizvodnje mogu se hraniti krmivima biljnog podrijetla navedenim u Prilogu 1. ovoga pravilnika.

Članak 55.

Životinje u uvjetima ekološke proizvodnje mogu se hraniti sljedećim hranivima životinjskog podrijetla:

- - mlijeko i mliječni proizvodi i to: sirovo mlijeko, mlijeko u prahu, obrano mlijeko, obrano mlijeko u prahu, mlaćenica, mlaćenica u prahu, sirutka, sirutka u prahu, kazein u prahu i laktoza u prahu,

- - riblje brašno ili brašno ostalih morskih organizama, njihovi proizvodi ili nusproizvodi.

Članak 56.

Životinje u uvjetima ekološke proizvodnje mogu se hraniti mineralnim krmivima, elementima u tragovima te vitaminima, provitaminima i kemijskim spojevima koji imaju isti učinak navedenim u Prilogu 2. A. i B ovoga pravilnika.

Članak 57.

U hranidbi životinja u uvjetima ekološke proizvodnje mogu se davati enzimi mikroorganizmi i ostali aditivi navedeni u Prilogu 3 ovoga pravilnika.

Članak 58.

Antibiotici, kokcidiostatici, lijekovi, stimulatori rasta i sve druge tvari kojima se potiče rast ili proizvodnja ne smiju se rabiti u hranidbi životinja u sustavu ekološke proizvodnje.

Članak 59.

Tijekom prvih dana života telad, janjad i jarad mora dobivati kolostrum - mlijeko vlastite majke.

Telad od drugog tjedna života treba hraniti voluminoznom krmom i prekrupom s vlastite proizvodne jedinice.

Članak 60.

Zamjena za mlijeko (isključivo bez antibiotika) dopuštena je samo u liječenju i u akutnim slučajevima uz dopuštenje nadzorne stanice.

7. Zdravstvena zaštita životinja

Članak 61.

Preventivnu zdravstvenu zaštitu treba provoditi pravilnom hranidbom, smještajem, korištenjem alternativnih metoda, važećim propisanim cijepljenjem protiv zaraznih i parazitarne bolesti, općom higijenom, dezinfekcijom staja i stajske opreme.

U liječenju treba što je moguće više primjenjivati prirodne metode, lijekove biljnog, životinjskog i mineralnog podrijetla, a preventivno fizikalno-mehaničke metode.

Članak 62.

Ako se životinje liječe lijekovima, potrebna je suglasnost veterinarske službe.

Klasično liječenje treba ograničiti na iznimne slučajeve, a po mogućnosti valja ga izvoditi prirodnim (fizioterapija i homeopatija), odgovarajućim postupcima i lijekovima.

Članak 63.

Sve liječene životinje na proizvodnoj jedinici u ekološkoj proizvodnji moraju biti obilježene i zavedene u posebnu knjigu za vođenje evidencije veterinarskih zahvata.

Veterinar koji je obavio liječenje mora upisati liječenu životinju u ambulantni protokol. U opisu liječenja potrebno je precizno opisati dijagnozu bolesti, metode liječenja, vrstu i količinu upotrebljenog lijeka i razdoblje liječenja.

Preventivna uporaba lijekova ograničena je i može biti dopuštena samo za cijepljenje ili ako je takav tretman potreban radi osiguranja dobrobiti životinje, a nema nikakve druge opravdane mogućnosti.

Cjepiva se daju samo kada su bolesti poznate ili se očekuje da će biti problema u području u kojem se nalazi farma i kada te bolesti ne mogu biti kontrolirane nikakvom drugom tehnikom upravljanja.

Nadzorna stanica odredit će uvjete za slučajeve iz stavka 4. ovoga članka.

Članak 64.

Na proizvodnoj jedinici u ekološkoj proizvodnji mora postojati posebna evidencija za upisivanje svih veterinarskih i drugih zootehničkih zahvata na životinjama.

Na osnovi bilješki nadzorna će stanica procijeniti je li veterinarski tretman visok, i u takvim slučajevima postaviti će uvjete za što manju uporabu lijekova.

Članak 65.

Kada se primjenjuje konvencionalna medicina, razdoblje karence lijekova treba biti barem dvostruko dulje od razdoblja koje propisuje proizvođač.

Članak 66.

O primjeni kemoterapije i antibiotika treba voditi zapise, koji moraju biti na raspolaganju nadzornoj stanici.

Nije dopuštena upotreba živih vakcina koja su rezultat genetskog inženjeringa.

Članak 67.

Zabranjena je uporaba hormona za sinkronizaciju estrusa, osim ako se njime rješavaju reproduktivski poremećaji pojedine životinje.

Članak 68.

U preventivi nije dopuštena upotreba sljedećih lijekova i sredstava:

- - antibiotici, sulfonamidi, analeptici, sedativi, hormoni, kokcidistatici, antihelmintici, akaricidi (insekticidi), biostimulatori, sintetski roboransi, antioksidansi, različiti drugi kemoterapeutici i kemijska sredstva.

Strogo je zabranjena upotreba sljedećih lijekova:

- - chloramphenicol, ivermectin, hexachlorcyclohexan i derivati za suzbijanje insekata, supstancije proizvedene metodama genetičkog inženjeringa (npr. bovines somatotropin) sedativi i beta-blokeri.

Članak 69.

Iznimno od odredbe članka 68., primjena navedenih sredstava odobrava se samo ako životinjama prijeti uginuće.

U tom slučaju životinje se izdvajaju iz proizvodne grupe a nadzorna stanica određuje rok za ponovno uključivanje tako tretiranih životinja u sustav ekološke proizvodnje.

Članak 70.

Životinje tretirane antimikrobnim lijekovima i antihelminticima ne smiju se klati, odnosno, njihovo meso i mlijeko ne smije se koristiti u trajanju dvostruke karence koju za određeni preparat propisuje proizvođač.

Članak 71.

U sprečavanju pojave zaraznih bolesti treba prvenstveno rabiti specifičnu imunoprofilaksu za one bolesti koje se moraju suzbijati prema važećim zakonskim odredbama.

Važna mjera za sprečavanje širenja bolesti jest neškodljivo uklanjanje lešina i pravilan prijevoz.

8. Prijevoz i klanje životinja

Članak 72.

Tijekom prijevoza i klanja životinjama treba osigurati uvjete u kojima će pojava stresa biti najmanja. Pri tome treba uzeti u obzir da se stres pojavljuje ili može biti izazvan :

- utovarom i istovarom,
- - miješanjem različitih grupa životinja ili životinja različitog spola,
- - opremom za utovar, prijevozom i istovarom te omamljivanjem i klanjem životinja
- - pri visokoj temperaturi i visokoj relativnoj vlažnosti,
- - ako su životinje gladne ili žedne, te uznemirene,
- - ako su okolnosti i događaji tijekom prijevoza ili klanja različiti od onih na koje su životinje bile naviknute na farmi (npr. stelja, socijalne veze).

Članak 73.

Minimalna starost peradi u vrijeme klanja:

- - pilići	81 dan
- - kopuni	150 dana
- - pekinške patke	49 dana
- - ženke ruske patke	70 dana
- - mužjaci ruske patke	84 dana
- - divlje patke	92 dana
- - biserke (perlinke)	94 dana
- - purani i guski	140 dana.

Članak 74.

Životinje tijekom prijevoza treba hraniti i pojit, ovisno o klimatskim uvjetima i trajanju prijevoza. Životinje se tijekom prijevoza trebaju redovito pregledavati. Prijevozno sredstvo treba biti prikladno za svaku vrstu životinja. Nesintetizirana kemijska sredstva za umirenje ili stimulante treba dati prije ili tijekom prijevoza.

Članak 75.

Pri klanju životinja treba biti omamljena prije nego što iskrvari do smrti. Iznimke se mogu učiniti u skladu s kulturnim navikama. Klanje životinje bez prethodnog omamljivanja potrebno je obaviti u mirnom okruženju.

III. PČELARSTVO

Članak 76.

Držanje pčela važna je aktivnost koja pridonosi unapređenju poljoprivredne i šumarske proizvodnje.

Članak 77.

Ekološka proizvodnja u pčelarstvu uspostavlja se godinu dana nakon prijelaznog razdoblja. Tijekom toga razdoblja potrebno je u košnicama zamijeniti pčelinji vosak. Novi vosak mora potjecati iz ekološke proizvodnje, u protivnom, nadzorna stanica mora potvrditi da nije moguća nabava voska takvapodrijetla. U tom slučaju vosak mora potjecati od mednih poklopaca.

Članak 78.

Poslije prijelaznog razdoblja određuje se status ekološke proizvodnje ako su zadovoljeni uvjeti stanja u košnicama i kakvoća okoliša.

Članak 79.

Ako pčelar ima više pčelinjaka u istom području, svi moraju udovoljavati uvjetima ovoga Pravilnika da bi ova proizvodnja mogla biti potvrđena kao ekološka. Samo u iznimnim slučajevima, kada se ne mogu osigurati dostatne količine ekološke hrane za pčele, pčelar može imati pčelinjak koji ne pripada ekološkoj proizvodnji. U tom slučaju proizvod iz stavka 2. ovoga članka ne može nositi oznaku ekološkog proizvoda.

Članak 80.

Pčelinjaci se osnivaju od podijeljenih zajednica ili tako da se nabave novi rojevi ili košnice od pčelara koji se bave ekološkom proizvodnjom.

Članak 81.

Prijašnje pčelinje zajednice mogu se uz odobrenje nadzorne stanice prihvatiti za ekološku proizvodnju uz prijelazno razdoblje od jedne godine i uz promjenjeni vosak.

Nadzorna stanica može odobriti obnovu pčelinjaka sa zajednicama koje ne udovoljavaju uvjetima ekološke proizvodnje u slučaju velikog uginuća izazvanog zdravstvenim ili nekim drugim kriznim razlozima.

Članak 82.

U obnovi pčelinjaka može se nabaviti 10 % matica ili rojeva godišnje iz pčelinjaka koji se ne bave ekološkom proizvodnjom.

U tom slučaju matice se moraju staviti u zajednice koje potječu iz ekoloških uvjeta proizvodnje, a rojevi u košnice u kojima su bile zajednice iz ekološke proizvodnje.

Članak 83.

Nadzorna stanica utvrđuje prije davanja suglasnosti za osnivanje ekološkog pčelinjaka prirodne uvjete koji osiguraju takvu ishranu za pčele da se njihovi proizvodi mogu svrstati u ekološke.

Članak 84.

Pri osnivanju pčelinjaka u uvjetima ekološke proizvodnje mora se voditi briga:

- - da se osigura dovoljno hrane za pčele;
- - da je pčelinjak postavljen tako da u promjeru 2 km od pčelinjaka nektar i pelud potječe od poljoprivrednog bilja iz ekološke proizvodnje ili od prirodne vegetacije koja nije tretirana kemijskim sredstvima, odnosno manji promjer udaljenosti ako postoje prirodna zaštitna područja ispaše, što potvrđuje nadzorna stanica;
- - da postoji dovoljna udaljenost od bilo koje proizvodnje koja je izvor onečišćenja okoliša, kao što su npr. gradski centar, industrijska zona, autoput i sl.

Navedeni uvjeti ne odnose se na vrijeme kada nema vegetacije ili kada pčelinje zajednice miruju.

Članak 85.

Na kraju proizvodne sezone pčelinje zajednice moraju biti opskrbljene s rezervama meda i peluda u količini koja osigurava njihovo preživljavanje tijekom zime.

Članak 86.

Umjetna prehrana pčelinjih zajednica dopuštena je u uvjetima kada je ona prijeko potrebna za preživljavanje pčela u ekstremnim klimatskim uvjetima. Umjetna prehrana treba se temeljiti na medu iz ekološke proizvodnje.

Uz suglasnost nadzorne stanice može se za umjetnu prehranu rabiti ekološki proizveden šećerni sirup ili ekološki dobivena šećerna melasa umjesto ekološki proizvedenog meda u slučajevima kada klimatske prilike uvjetuju kristalizaciju meda.

Članak 87.

Pčelar mora voditi podatke o umjetnoj prehrani, i to o:

- - vrsti proizvoda koji se koristi,
- - datumu davanja toga proizvoda,
- - količini proizvoda,
- - pčelinjoj zajednici kojima je ona davana.

Članak 88.

Umjetna prehrana može se provoditi samo od zadnjeg uzimanja meda iz košnica do 15 dana prije cvatnje nektarnog bilja.

Članak 89.

Zabranjeno je uništavanje pčela u saću kao način skupljanja meda i drugih pčelinjih proizvoda.

Zabranjeno je korištenje kemijskih metoda pri oduzimanju medišta ili saća s medom.

Zabranjeno je odvajanje meda iz saća ako se u njemu nalazi leglo.

Članak 90.

Zabranjeno je rezanje krila matici.

Članak 91.

Pri zamjeni matice dopušteno je ubiti staru maticu.

Članak 92.

Uništavanje trutovskog legla dopušteno je samo pri suzbijanju varooze.

Članak 93.

Područje na kojem je postavljen pčelinjak mora biti registrirano zajedno s brojem pčelinjih zajednica.

Nadzorna stanica mora biti izvještena o seljenju pčelinjaka koji se mora nalaziti u području određenom za ekološku proizvodnju.

Članak 94.

Potrebno je voditi zapise o svim poslovima oko uzimanja, obrade i čuvanja pčelinjih proizvoda.

Članak 95.

Košnica mora biti učinjena od prirodnog materijala bez mogućeg rizika kontaminacije okoliša ili pčelinjeg proizvoda.

Članak 96.

Bolesne pčelinje zajednice moraju biti odmah liječene, a ako je potrebno i izdvojene na izolirani pčelinjak tijekom liječenja.

Liječenje pčelinjih bolesti treba biti prije svega temeljeno na uporabi fitoterapeutskih i homeopatskih pripravaka i uporabi bioloških suzbijanja i terapija.

U liječenju varooze dopuštena je uporaba organskih kiselina (mravlje, mliječne, octene i oksalne) i biljnih tvari (mentol, timol, kamfor i eukaliptusovo ulje).

Ako je takvo liječenje neučinkovito, mogu se uz suglasnost nadzorne stanice davati lijekovi.

Članak 97.

Pčelinje zajednice koje se liječe lijekovima treba izdvojiti na poseban pčelinjak te ih uključiti u ekološku proizvodnju nakon isteka karence za lijekove, odnosno nakon izmjene svega saća ako ostaci lijekova ili njihovih raspadnih sastojaka zaostaju u vosku.

Članak 98.

Zabranjena je uporaba lijekova u preventivne svrhe.

Članak 99.

Sve podatke o liječenju (dijagnoza, lijek aktivna tvar, način liječenja, duljina tretmana, karence i sl.) mora zapisati pčelar, a ako su pčelinje zajednice liječene veterinarskim lijekovima te podatke mora ovjeriti veterinar koji je propisao lijek i/ili proveo liječenje.

Te podatke mora potvrditi nadzorna stanica prije stavljanja meda ili drugih pčelinjih proizvoda u trgovinu.

Članak 100.

U pčelinjaku je dopuštena fizikalna obrada vodenom parom ili direktnim plamenom.

Za čišćenje i dezinfekciju materijala, zgrada posuđa ili proizvoda koji se rabe u pčelarstvu mogu se rabiti:

- - kalijev i natrijev sapun,
- - voda i vodena para,
- - vapneno mlijeko,
- - živo vapno,
- - natrijev hipoklorit,
- - natrijev hidroksid,
- - vodikov peroksid,
- - limunska, mravlja, octena, mliječna i oksalna kiselina,
- - alkohol,
- - formaldehid,
- - soda bikarbona.

IV. EKOLOŠKA PROIZVODNJA U RIBARSTVU I AKVAKULTURI

1. Opća načela

Članak 101.

Ribarstvo u smislu ovog Pravilnika odnosi se na ulov morske ribe i drugih morskih organizama.

Akvakultura uključuje sve oblike proizvodnje u slatkim, poluslanim (bočatim) i slanim vodama. Akvakultura obuhvaća proizvodnju svih vrsta riba i drugih vodenih-morskih organizama.

2. Prijelazno razdoblje

Članak 102.

Prijelazno razdoblje treba trajati najmanje jedan životni ciklus organizama koji se proizvode. Uvjeti propisani ovim pravilnikom moraju se potpuno ispuniti tijekom prijelaznog razdoblja. Nadzorna stanica može dopustiti uvođenje u proizvodnju organizama konvencionalnog podrijetla, pod uvjetom da nisu proizvod genetskog inženjeringa.

Članak 103.

Prijelazno razdoblje za proizvodnu jedinicu u ribnjačarstvu traje 2 godine. U tom vremenu treba poštivati pravila ekološke proizvodnje.

3. Morsko ribarstvo

Članak 104.

Morske ribe i drugi morski organizmi ulovljeni u ribolovnim zonama A, B, C i D Republike Hrvatske temeljem Zakona o morskom ribarstvu i podzakonskih propisa donesenih na temelju njega, drže se ekološkim proizvodom u smislu Zakona o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (u daljnjem tekstu: Zakon).

Morske ribe i drugi morski organizmi ulovljeni u unutarnjem ribolovnom moru Republike Hrvatske drže se ekološkim proizvodom u smislu Zakona isključivo ako je područje ulova praćeno sustavnim bioekološkim monitoringom staništa.

Članak 105.

Morske ribe i drugi morski organizmi moraju se odmah nakon ulova hlađenjem ili drugim postupkom šokirati, radi sprječavanja nepoželjnih biokemijskih procesa.

4. Morska akvakultura (marikultura)

Članak 106.

Školjkaši uzgojeni u uzgajalištima drže se ekološkim proizvodom ako je njihov uzgoj temeljen na prirodnom prehrambenom lancu i ako je područje uzgoja praćeno sustavnim bioekološkim monitoringom.

Školjkaši uzgojeni u uzgajalištima u području I. kakvoće mora (sukladno odredbama Pravilnika o veterinarsko-zdravstvenim uvjetima za izlov, uzgoj, pročišćavanje i stavljanje u promet živih školjaka) drže se ekološkim proizvodom.

Školjkaši uzgojeni u području II. i III. kakvoće mora drže se ekološkim proizvodom nakon što prođu postupak purifikacije ili u području I. kakvoće mora ili u centrima za purifikaciju.

Članak 107.

Morska riba uzgojena u uzgajalištima drži se ekološkim proizvodom ako ispunjava sljedeće uvjete:

1. 1. u postupku mrijesta zabranjena je upotreba hormona za stimuliranje mrijesta;
2. 2. ribom ispravnom u smislu ovog Pravilnika drži se isključivo riba parentalnog stoka (F1 generacija), tj. uvjet je da se roditelji nisu međusobno križali;
3. 3. dopuštene su isključivo preventivne mjere na bazi imunostimulacije (uporaba antibiotika i antimikotika zabranjena je);
4. 4. zabranjena je uporaba hormonskih preparata za ubrzavanje rasta;
5. 5. zabranjena je uporaba genetski modificiranih hraniva;
6. 6. komponente hraniva u uzgoju moraju biti najmanje 70 % težinski iz ekološke proizvodnje i moraju se izvorno dokumentirati;
7. 7. obavezatno je provođenje bioekološkog monitoringa uzgojnih područja.

5. Slatkovodna akvakultura

Članak 108.

Slatkovodne ribe koje su temeljem posebnih propisa ulovljene na ribolovnim područjima koja se nalaze u zakonom zaštićenim dijelovima prirode drže se ekološkim proizvodom u smislu Zakona.

Članak 109.

Minimalni uvjeti za vodu u kojoj se uzgaja slatkovodna riba i/ili drugi vodeni organizmi jesu: neopterećenost ili vrlo mala opterećenost kemikalijama s proizvodnoga gospodarstva (npr. sredstva za zaštitu bilja, mineralna gnojiva). Kisika u vodi za uzgoj ciprinidnih vrsta riba mora biti najmanje 1 mg/l, a za uzgoj salmonidnih vrsta riba najmanje 5 mg/l; vrijednost pH mora biti između 6,0 i 9,0.

Članak 110.

Tehnologija proizvodnje mora biti usklađena s fiziološkim i etološkim potrebama organizama koji se uzgajaju. Organizmima mora biti dopušteno zadovoljavanje osnovnih potreba ponašanja. Tehnologije proizvodnje, napose u svezi s razinom proizvodnje i brzinom rasta, moraju biti usmjerene dobrom zdravlju i dobrobiti organizama. Osobito se mora paziti pri uvođenju introduciranih (unesenih) vrsta riba.

Članak 111.

- Osnova za proizvodnju jest održavanje vodenih ekoloških sustava, postignutih u kombinaciji:
- - održavanja i naglašavanja bioloških ciklusa u proizvodnji, uključujući mikroorganizme, biljke i životinje,
 - - uporabe sastojaka hrane temeljenih na materijalima biološkog podrijetla,
 - - uporabe širokog raspona metoda kontrole bolesti riba,
 - - izbjegavanja uporabe umjetnih gnojiva i kemoterapijskih sredstava,
 - - omogućavanja polikulture gdje je to moguće.

Članak 112.

Nadzorna stanica odredit će standarde koji uzimaju u obzir potrebe ponašanja organizama. To mora uključivati odredbe glede:

- - održive proizvodne metode,
- - gustoće držanja,
- - dovoljno čiste vode,
- - zaštite od velikih promjena temperature,
- - zaštite od ekstremne izloženosti suncu i sjeni.

Članak 113.

Broj riba potrebno je prilagoditi lokalnim mogućnostima i prirodnim uzgojnim potencijalima. U ribnjacima su dopuštene sljedeće najveće veličine jata:

šaran/hektar	3000-2500 k1 600-500 k2
linjak/hektar	5000-4000 5000-4000 L1 2500-2000 2500-2000 L2 1500-1200 L3

U miješanom uzgoju navedene vrijednosti potrebno je prilagoditi prema veličini (težini) riba. Naseljenost drugim ribama nije ograničena.

Članak 114.

Nadzorna stanica može dopustiti umjetno produljenje razdoblja svjetla, s obzirom na vrstu i zemljopisne okolnosti. Kad se dnevna svjetlost umjetno produlji, ograničenje danjeg svjetla jest 16 sati na dan.

Članak 115.

Zabranjeno je rabiti spojeve u građevnim materijalima i proizvodnoj opremi (boje, materijali za impregniranje sa sintetičkim/kemijskim sastojcima) koji mogu štetno utjecati na okoliš ili na zdravlje organizama.

Članak 116.

Nadzorna stanica odredit će standarde na osnovi odgovarajućih uvjeta da bi se spriječilo prekomjerno i neodgovarajuće korištenje vode.

Članak 117.

Smještaj proizvodnih jedinica uzet će u obzir održavanje vodenog okruženja i okolnih vodenih i zemljanih ekoloških sustava.

Proizvodna jedinica mora biti na odgovarajućoj udaljenosti od izvora zagađenja i konvencionalne akvakulture. Negativni utjecaj na okoliš od proizvodnje akvakulture bit će minimaliziran.

-

Članak 118.

Nadzorna će stanica, za svaku proizvodnu jedinicu, odrediti uvjete glede zaštite od zagađenja, uključujući odgovarajuće udaljenosti od izvora zagađenja i konvencionalne akvakulture.

6. Posebni tehnološki uvjeti ekološke proizvodnje riba

Članak 119.

Ribnjake treba po mogućnosti svake godine, između jeseni i proljeća, isušiti zbog dezinfekcije ribnjaka te povećane sigurnosti uzgoja glede mineralizacije organskih tvari koje se u vremenu eksploatacije nakupljaju na dnu ribnjaka.

Članak 120.

Zbog sprječavanja utjecaja na vodene životinjske prostore koji su povezani s ribnjakom, potrebno je do početka korištenja (ožujak-travanj) ribnjak ponovno napuniti vodom.

Članak 121.

Pravne i fizičke osobe koje se bave slatkovodnom akvakulturom dužne su u ribnjaku očuvati strukturu biotopa tako da najmanje 20 % obalnog pojasa, u širini od najmanje 1,5 m, ostane obraslo trstikom.

Vodeno bilje sa štetnim utjecajem na uzgoj smije se odstranjivati samo biološkim i mehaničkim mjerama (ne kemijski).

Nasipe ribnjaka treba kositi jednom godišnje. Zbog zaštite faune kosidbu treba obaviti poslije prvog (1.) rujna.

Članak 122.

Kakvoća vode, odnosno vodotokova, mora se održavati tijekom uzgoja. Dotok i otjecanje vode moraju biti približno jednaki.

Članak 123.

Uzgoj, prijevoz, izlov, ubijanje te sve ostale mjere moraju se provoditi tako, da se životinje ne izlažu nepotrebnim opterećenjima ili stresu, odnosno, da su zaštićene od mučenja.

Članak 124.

Od početka uzgoja treba naseliti više vrsta riba da bi se osiguralo svestranije korištenje primarne proizvodnje (polikultura).

Zbog opstanka i poticanja životnih skupina u prirodnim vodotocima treba uzgajati prvenstveno domaću autohtonu faunu i floru.

Uzgoj neće uključivati metode koje čine sustav proizvodnje ovisnim o visokoj tehnologiji i intenzivnim metodama uzgoja.

Članak 125.

Tehnologiju uzgoja treba prilagoditi uvjetima prirodnog mriješta riba. Nadzorna stanica može dopustiti korištenje tehnologije koja ne podrazumijeva prirodni mriješt riba.

Nije dopušteno uzgajati triploidne organizme i vrste ili pasmine dobivene genetskim inženjeringom, a ni rabiti ikru, mlađ i ribe iz genetskog inženjeringa.

Gustoću nasada ribe potrebno je prilagoditi ekološkim mogućnostima odnosno kapacitetima objekata za uzgoj.

Članak 126.

Ribu za nasad treba osigurati iz ekoloških ribnjaka. U iznimnim slučajevima, u suradnji s nadzornom stanicom, moguć je nasad mlađa iz konvencionalnih ribnjaka uz uvjet da je riba na kraju proizvodnje najmanje 2/3 životne dobi boravila u ekološkim ribnjacima, pa se tada može nazvati ekološkim proizvodom.

Članak 127.

Nije dopuštena upotreba hormona pri razmnožavanju, odnosno, uzgoju matičnih riba.

Matične ribe trebaju potjecati iz priznatih ekoloških ribnjaka.

Dopušten je uzgoj i odlaganje ikre matičnih riba u grijanim mrijestilištima za toplovodne ribe (grijanje po mogućnosti sunčanom energijom).

U klimatski nepogodnim krajevima i godinama dopušteno je i umjetno kontrolirano mriještenje i kontrolirano razmnožavanje te umjetno hranjenje.

Članak 128.

Za gnojdbu ribnjaka dopuštena je isključivo uporaba organskih gnojiva (stajnjak, sijeno, trava) koja potječu iz ekološke proizvodnje.

Za gnojdbu ribnjaka dopuštena je uporaba kalcijeva karbonata.

Zabranjena je uporaba sintetičkih krmiva ili krmiva koja potječu ili sadrže dijelove iz proizvodnje dobivene uzgojem genetski izmijenjenih organizama.

7. Zdravstvena zaštita riba

Članak 129.

Vlasnik ribnjaka, pravna ili fizička osoba, mora se osobito pozorno brinuti o higijeni i zdravlju riba. Nakon prvih znakova bolesti riba treba pozvati veterinara i stručnjaka za ribnjačarstvo.

Nakon uporabe lijekova koje propisuje veterinar potrebno je, prije prodaje riba, udvostručiti propisano vrijeme čekanja za konzumaciju (karence).

Sredstva za čišćenje, dezinfekciju i lijekovi koji se rabe u ribnjaku moraju izgubiti svoju učinkovitost još za vrijeme uzgoja.

8. Ishrana riba

Članak 130.

Ishrana ribe u akvakulturi mora biti uravnotežena sukladno nutricionističkim potrebama organizama. Ishrana treba biti dostupna organizmima na način koji omogućava prirodna ponašanja pri hranjenju, s minimalnim gubitkom hrane u okolišu.

9. Zdravlje i dobrobit

Članak 131.

Tehnologija uzgoja mora biti usmjerena na postizanje visoke razine otpornosti protiv bolesti i prevencije infekcija. Sve tehnologije, posebno glede razine proizvodnje i brzine rasta, moraju biti usmjerene dobrom zdravlju i dobrobiti organizama.

Tehnologija uzgoja treba isključiti mogućnost pojave bolesti riba pri promjeni uvjeta proizvodnje. Kada je liječenje prijeko potrebno, treba dati prednost prirodnim metodama i lijekovima.

Dobrobit organizama glavna je pri izboru načina liječenja bolesti. Liječenje bolesti treba se provoditi tako da se minimiziraju negativni utjecaji na okoliš.

Lijekovi kemijskog podrijetla mogu se rabiti samo ako nema niti jedne opravdane alternative, i/ili ako su zahtijevani posebnim propisom.

Članak 132.

Uporaba sintetičkih hormona i sintetičkih poticatelja rasta nije dopuštena.

Članak 133.

U zapisima o proizvodnji vode se bilješke o pojavi bolesti. Bilješke će uključivati:

- - identifikaciju organizama,
- - detalje o tretmanu i njegovu trajanju
- - nazive korištenih lijekova.

10. Prijevoz

Članak 134.

Sredstvo prijevoza treba biti odgovarajuće za pojedine vrste s obzirom na kvalitetu vode, temperaturu, kisik itd. Prijevozna udaljenosti i učestalost trebaju biti minimizirane.

Prijevoz živih riba i drugih vodenih organizama treba se učiniti s najvećom mogućom pažnjom, a ribe i drugi vodeni organizmi trebaju se redovno nadgledati tijekom prijevoza.

Prijevoz ne smije uzrokovati nepotreban stres ili fizičke ozljede životinjama.

Prijevozna oprema i/ili materijali ne smiju sadržavati toksične tvari i imati potencijalne toksične efekte.

Članak 135.

Nadzorna stanica odredit će odgovarajuće zahtjeve za prijevoz glede:

- - kvalitete vode, uključujući temperaturu, sadržaj kisika,
- - količine vode,
- - gustoće životinja,
- - udaljenosti/vremena,
- - mjera opreznosti glede bijega.

Članak 136.

Kemijski sintetizirana sredstva za umirenje ili stimulanti neće se davati životinjama prije niti tijekom prijevoza.

Osoba zadužena za prijevoz ujedno je odgovorna i za dobrobit životinja.

11. Klanje

Članak 137.

Stres povezan s procesom klanja treba biti minimaliziran.

Organizmi moraju biti u nesvjesnom stanju prije nego što iskrvare do smrti. Oprema korištena za omamljivanje mora biti u dobrom stanju za rad i utjecati na duboko položene dijelove mozga jednim brzim i jakim udarcem. Potrebno je redovito provoditi nadzor pravilnog djelovanja te opreme. Opremu koja se koristi uz uporabu plina ili struje potrebno je stalno nadzirati.

Nadzorna stanica specificirat će zahtjeve klanica temeljene na lokalnim vrstama i kulturnim običajima, a to će uključivati:

- - oporavak od prijevoza,
- - vremenski razmak između onesvješćivanja i iskrvarenja,
- - tip i kvalitetu opreme,
- - kontakt između živih i zaklanih organizama.

Članak 138.

Vlasnici ribnjaka moraju, zbog ekološke odgovornosti, voditi brigu da svojom djelatnošću štite uzgoj domaćih, autohtonih vrsta riba (proizvedene strane, alohtone ribe treba izdvojiti i ne prodavati žive).

Članak 139.

Pri preradi treba paziti da od usmrćenja pa nadalje postoji tzv. hlađeni lanac, koji ne smije biti prekinut.

Sastojci u preradi u načelu trebaju biti iz ekološke proizvodnje.

Članak 140.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

Klasa:011-02/02-01/16
 Urbroj:525-1-02-1
 Zagreb, 29. siječnja 2002.

MINISTAR
mr. sc. Božidar Pankrećić, v.r.

Prilog 1.

KRMIVA BILJNOG PODRIJETLA U EKOLOŠKOJ PROIZVODNJI

Žitarice, zrno, njihovi proizvodi i nusproizvodi	zob (cijelo, lomljeno i mljeveno (stočno brašno) zrno, ljuske i mekinje
	riža (cijelo i slomljeno zrno, mekinje i prešane klice)
	proso (cijelo zrno),
	raž (cijelo i mljeveno zrno, mekinje i krma),
	sijerak,
	pšenica (cijelo i mljeveno zrno, mekinje, gluten i klice),
	pir
	tritikale
	kukuruz (cijelo i mljeveno zrno, mekinje, klice i gluten),
	slad
Sjeme i plodovi uljarica, njihovi proizvodi i nusproizvodi	pivarski trop
	sjeme repice, prešano i ljušteno
	soja (cijelo, prženo, prešano i ljušteno zrno)
	suncokret (cijelo i prešano sjeme),
	pamuk (cijelo i prešano sjeme)
	lan (cijelo i prešano sjeme)
	sezam (cijelo i prešano sjeme)
	prešane palmine koštice
	stočna repa (prešano i ljušteno sjeme)
	prešano sjeme bundeve
Sjeme leguminoza, njihovi proizvodi i nusproizvodi	meso maslina (dobiveno fizikalnom ekstrakcijom maslina)
	slanutak
	sjeme običnog grahора (toplinski obrađeno)
	grahak (cijelo i mljeveno zrno i mekinje)
	bob
Gomolji, njihovi proizvodi i nusproizvodi	grahorica
	lupina
Gomolji, njihovi proizvodi i nusproizvodi	meso šećerne repe
	sušena repa

	krumpir
	slatki krumpir
	manioka
	meso krumpira (nusproizvod kod ekstrakcije krumpirova škroba)
	krumpirov škrob
	protein krumpira
	tapioka
Ostalo sjeme i plodovi, njihovi proizvodi i nusproizvodi	mahuna rogača
	meso citrusa
	jabučni ocat
	meso rajčice
	meso grožđa
Krma i voluminozna stočna hrana	lucerna
	lucernino brašno
	djetelina
	djetelinsko brašno
	trava (dobivena od krmih kultura)
	ravno brašno
	sijeno
	silaža
	slama
Ostale biljke, njihovi proizvodi i nusproizvodi	korjenasto povrće
	melasa kao spojni agent u mješavinama brašna od morskih trava (dobivena sušenjem, gnječenjem i pranjem radi smanjenja sadržaja joda)
	prašci i ekstrakti biljaka
	ekstrakti biljnih proteina (samo za mlade životinje)
	začini
	trave

Prilog 2.

KRMIVA MINERALNOG PODRIJETLA U EKOLOŠKOJ PROIZVODNJI

A. MINERALI

Natrij	nerafinirana morska sol
	krupni agregati soli
	natrijev sulfat
	natrijev karbonat
	natrijev bikarbonat

	natrijev klorid
Kalcij	litotamnij i maerl
	školjke vodenih životinja (uključujući i kosti sipe)
	kalcij karbonat
	kalcijev laktat
	kalcijev glukonat
Fosfor	dikalcijev fosfatni percipitat
	defluorizirani dikalcij fosfat
	defluorizirani mokolacij fosfat
Magnezij	anhidrirani magnezij
	magnezijev sulfat
	magnezijev klorid
	magnezijev karbonat
Sumpor	natrijev sulfat

B. KRMNI ADITIVI (MIKROELEMENTI) koji se mogu koristiti u pripremi ili preradi hrane za životinje

E1 željezo	željezo (II) karbonat
	željezo (II) sulfatni monohidrat
	željezo (III) oksid
E2 jod	kalcijev jodat, anhidrid
	kalcijev jodat, heksahidrid
	natrijev jodid
E3 kobalt	kobalt (II) sulfatni monohidrat i/ili heptahidrat
	osnovni kobalt (II) karbonat, monohidrat
E4 bakar	bakar (II) oksid
	osnovni bakar (II) karbonat, monohidrat
	bakar (II) sulfat, pentahidrat
E5 mangan	mangan (II) karbonat
	mangan oksid i manganov oksid
	mangan (II) sulfat, mono i/ili tetrahidrat
E6 cink	cink karbonat
	cink oksid
	cink sulfat mono i/ili heptahidrat
E7 molibden	amonij molibdat, natrij molibdat
E8 selen	natrij selenat

	natrij selenit
--	----------------

ENZIMI, MIKROORGANIZMI I OSTALI ADITIVI

Enzimi 3-fitaza	- priprema 3-fitaze proizvedene od <i>Aspergillus niger</i> , koja ima minimalnu aktivnost fitaze od 5000 FTU/g za krute i tekuće pripravke
Mikroorganizmi <i>Bacillus cereus</i> var. <i>toyoi</i> <i>Bacillus licheniformis</i> / <i>Bacillus subtilis</i>	- pripravak <i>Bacillus cereus</i> var. <i>toyo</i> , koji sadrži minimalno 10^{10} CFU/g dodataka - mješavina <i>Bacillus licheniformis</i> i <i>Bacillus subtilis</i> koja sadrži 3×10^9 CFU/g dodataka (1,6 g 10^9 CFU/g od svake bakterije)
Vezivna sredstva, koagulanti i antikoagulanti E 551b E 551c E 553 E 558 E 559 E 561 E 599	- koloidalna silicijeva kisleina - Kiesलगur (silicijev prah) - sepiolit - bentonit - kaolinitiska glina - vermikulit - perlit
Pomoćna sredstva u preradi krmiva	- morska sol, krupni agregati soli, enzimi, kvasci, surutka, šećer, meso šećerne repe, brašno žitarica, melasa i bakterije mliječno-kiselog i octeno-kiselog vrenja, propionske i mravlje kiseline; - ako vremenski uvjeti ne omogućuju adekvatnu fermentaciju, nadzorna stanica može dopustiti uporabu mliječne, mravlje, propionske i octene kiseline u proizvodnji silaže.